Poštnina plačana v gotovini. Spediz. in abb. post. II. gr.

DEMOKRACIJA

Uredništvo in uprava: Gorica - Riva Piazzutta 1?
Cena: Posamezna štev. L. 1
Naročnina: Mesečna L. 6t
Za inozemstvo mesečno L. 95
Pošt. ček. rač. št. 9-18187

Leto II. - Štev. 47 Gorica - Trst, 19. novembra 1948 Izhaja vsak petek

„Stentato italiano"

Na prvi seji goriškega občinskega sveta v soboto 13. t. m. sem prebral izjavo, ki jo prinašamo na drugem mestu, v poročilu o poteku te zgodovinske seje.

Po uvodnih slovenskih besedah sem v italijanščini poudaril stališče Slovencev in podčrtal opravičenost, da govorimo slovenski v goriškem mestnem svetu, ki je izšel iz demokratičnih volitev vseh Goričanov.

Ne bom se spuščal v podrobnosti in dokazoval, kako smo bili krivično okrnjeni pri vpisu slovenskih volivcev. Naj samo ugotovim: mnogim slovenskim volivcem ni bila priznana volivna pravica. Mnogi naši ljudje niso mogli voliti, ker jim ni bilo priznano v mestu stalno bivališče. Kljub točnim zakonskim predpismom jim pristojni uradi niso hoteli potrditi njihovega stalnega bivališča in so ostali ti naši ljudje brez volivne glasovnice. Gotovi nacionalni zagrizenci so se bali, da bi imela Gorica preveč slovensko lice. Zato so skušali z vsemi silami to preprečiti.

Donkišotska igra! Saj vsi ti krogi točno vedo, da je Gorica imela svojo životvorno silo v dotoku Slovencev, ki so to mesto skozi stoletja oživljali, ustvarjali in gradili. Na žalost so se ti prišleki poitalijančevali in utapljali v tujinstvu. Avstrija, katero ti gospodje obtožujejo pristranosti, jim je šla v vseh teh pogledih na roko in je vedno reševala njihove majave postojanke.

Beseda me je zapeljala in sem se oddaljil od predmeta. Dotakniti sem se namreč hotel opombe »Giornala di Trieste«, ko mi očita, da sem s težavo (stentato) govoril v italijanščini. Opomba mi ni prišla nepričakovano. Zavedam se, da italijanščine ne obvladam tako, kot bi tudi sam želel. To dejstvo pa ne izvira iz kake averzije proti italijanščini, temveč iz dejanskih, lokalnih razmer.

Mojo željo, da bi si do popolnosti osvojil znanje italijanskega jezika podpričujejo sledeča dejstva:

Kot dijak goriške gimnazije (od l. 1898 - 1906) sem obiskoval italijanski prostovoljni tečaj in imam v maturitetnem spričevalu tozadevno potrdilo, ki me je usposobilo za državnega uradnika na Primorskem, kjer je bilo potrebno znanje slovenščine, italijanščine in nemščine. Pozneje, v dobi fašizma, sem bil večkrat zaprt. Ko sem bil za zapahi sem vsaj dvakrat preštudiral italijansko - slovensko slovnico in sem s pridnim čitanjem italijanskih knjig skušal izpopolniti znanje italijanskega jezika.

V vsakodnevnem življenju v Gorici pa človek, ki živi v svojem slovenskem okolišu, italijanščine veliko ne potrebuje. V trgovinah, gostilnah in tudi javnih uradih slovenski človek lahko vse opravi s svojo materinščino. Pri svojih dnevnih opravkih človek nehote zanemarja italijanščino, ki ni nujno potrebna, zato je potem tudi ne obvlada tako perfektno, kot želijo uredniki pri »Giornale di Trieste«.

Zaključek tega razmišljanja je preprost:

Vsak človek, tudi tisti, ki zna več jezikov, je najbolj vesel in najbolj zadovoljen, če mu zadeve, ki so važne in se tičejo njegovega življenjskega vprašanja, priobčiš v njegovi materinščini. Vsem onim, ki nimajo ne prilike, ne možnosti in ne časa, da bi se izobrazili v jeziku, ki ga ne govorijo v domači hiši, mora javna oblast omogočiti, da se naučijo materinega jezika, ki mora biti enakopraven. To je ena bistvenih demokratičnih zahtev.

POLDE KEMPERLE

Izjave generala Aireya

Zavezniški vrhovni poveljnik za Svobodno tržaško ozemlje, angleški general T. S. Airey, je bil pred kratkim v Londonu, kjer je svoji vladi poročal o položaju na tem področju.

Po vrnitvi iz Anglije je dal italijanskemu tisku izjavo, v kateri poudarja svoje osebno prepričanje, da je treba Trst dati Italiji.

To njegovo stališče znova kaže, da se general Airey malo meni za težnje in potrebe Slovencev, dasi mu je oboje dovolj znano.

Toda Slovenci so drugi narod na Svobodnem tržaškem ozemlju in je torej general Airey kot vrhovni predstavnik zaupne vojaške uprave dolžan njihove koristi varovati in upoštevati prav tako kakor koristi Italijanov.

Izjava ni v bistvu nič novega, saj generalovo svojevrstno stališče do Slovencev dovolj poznamo iz prejšnjih njegovih nastopov in poročil, ki so upravičeno vzbujala presenečenje in začudenje. Sprašujemo se samo, ali je takšno pristransko zavzemanje stališča v skladu z odgovornostjo in dostojanstvom mesta, ki ga general Airey v Trstu ima, in pa, ali takšno ravnanje utrjuje na tej in na oni strani železnega zastora vero v pravo demokracijo in v iskrenost njenih nosilcev tukaj.

General Airey v omenjeni izjavi trdi dalje, da so neutemeljeni glasovi, da bi bilo med Angleži in Amerikanci prišlo do nesoglasij zaradi načrta o vrnitvi Trsta Italiji. Če smatra najvišji zavezniški vojaški zastopnik na STO-ju za potrebno, da tako stvar zanikuje, potem mora najbrž nekaj biti. Česar ni, ni treba zanikovati.

Izjava je najbrž imela namen, potolažiti nestrpnost italijanskih šovinistov na tej in na oni strani meje. Toda general Airey z njo ni imel sreče.

Šovinistični krogi, ki bi morali biti edino veseli, so se začeli hudovati, kako da si upa general prisojati Italiji samo anglo - ameriško področje STO-ja, ne pa celotnega ozemlja.

Tiskovni urad Zavezniške vojaške uprave je nato brž popravil generalove besede ter sporočil, da je general Airey mislil na vse ozemlje tržaške države, tudi tisto, ki ga imajo zasedenega Jugoslovani.

Generalu Aireyu je najbrž znano, da je jugoslovanski iredentizem gleda STO-ja prav tako neizprosen in silovit kakor italijanski. Če bi bil še v dvomih, mu jih je lahko razpršil govor, ki ga je 11. novembra na kongresu Komunistične partije Slovenije imel Titov pomočnik in član politbiroja KPJ, generalni major Ivan Gošnjak.

Ta je dejal, da Jugoslovani ne bodo odnehali, dokler ne bodo dobili pod svojo oblast tudi vseh tistih Slovencev, ki danes žive v Avstriji, Italiji in na Svobodnem tržaškem ozemlju.

Spričo tega jasnega stališča bi radi vedeli, kako si mirno priključitev Trsta k Italiji zamišljajo tisti, ki take načrte ob vsaki priliki zagovarjajo. Ali se ne zavedajo, da bi vsak takšen poskus rodil nedogledne posledice, katerih težo bi najprej čutilo ljudstvo na Svobodnem tržaškem ozemlju?

Zahtevati kakršno koli državnopravno spremembo sedanjega stanja na STO-ju se v današnjem političnem položaju na tem delu Evrope pravi igrati se z ognjem, o katerem vemo, kdo ga lahko zaneti, ne vemo pa, kdo ga bo pogasil.

Radi bi videli tistega šovinista te ali one barve, ki bi si priključitev Trsta na svojo stran želel za ceno razdejanja in uničenja! Kakšno je pravo razpoloženje prebivalstva v tržaški državi glede tega, je nehote pravilno povedal sam general Airey, ko je v isti izjavi dejal, dejal:

»Tržaško prebivalstvo ne želi drugega, ko da ga puste v miru, da se bo lahko posvetilo samo obnovitvenemu delu.«

Da — da ga puste v miru razni šovinisti, pa tudi njihovi bolj ali manj izraziti pokrovitelji!

Nove osebne izkaznice

Nov člen v verigi protizakonitih dejanj

Po sramoti, ki so jo z novimi osebnimi izkaznicami doživeli tisti, ki vedrijo in oblačijo na tržaški občini — od 180.000 oseb je vzelo nove izkaznice le okrog 45.000 — se je zgodilo, kot smo pričakovali. Saj jih poznamo! Vedeli smo, da jih bo njihova slepa zagrizenost zapeljala k nadaljnjim nepoštenim sredstvom, s katerimi upajo pripraviti ljudi k dviganju njihovih izkaznic. In res! Zdaj, ko je končana zadnja črka abecede in bo občina morala svojo »botego« zapreti, tega ni storila, temveč je v zvezi z volivnimi pripravami odredila, da se bo moral vsak volivni upravičenec pri oddajanju svojega glasu izkazati z novo osebno izkaznico. Glejte, kakšna prebrisanost! Dve muhi na en mah! Volivni upravičenec bo izgubil svojo pravico, če ne bo imel zahtevanega dokumenta. Za vse to imamo čisto kratko pripombo: naše ljudstvo pravi, da se nobena juha ne poje tako vroča kot se skuka, ali pa, da iz te moke ne bo kruha. Vse kaže, da se bodo tisti, ki počenjajo te grde stvari, dobro opekli. Bolje bi bilo zanje, da bi se spametovali. Naše ljudstvo pa še nadalje vabimo, da vztraja. Ne jemljite protizakonitih izkaznic! Počakajte, da se zadeva pošteno uredi.

Za jezikovne pravice v javnih uradih

Na prvem zasedanju goriškega občinskega sveta v soboto 13. t. m. so slovenski svetovalci govorili v materinem jeziku in povdarili, da se ga bodo posluževali tudi na vseh bodočih zasedanjih. Ta nastop slovenskih občinskih svetovalcev je popolnoma upravičen po naravnem zakonu, po čl. 6 italijanske ustave, po čl. 15 mirovne pogodbe in po deklaraciji Socialnega odbora pri Združenih narodih, ki določa, da ima vsak človek pravico posluževati se povsod in kjer koli svojega materinega jezika.

K dogodkom, ki so bili v zvezi z nastopom slovenskih svetovalcev, pripominjamo sledeče: svoje priznanje moramo izreči zastopniku italijanskega socialnega gibanja (M.S.I.), dr. Delpinu, ki je na seji izjavil, da imajo slovenski zastopniki pravico, da se poslužujejo svojega materinega jezika, ne moremo pa razumeti zadržanja predsednika prvega zasedanja, poslanca in občinskega svetovalca dr. Baresi-ja, ki je grajal nastop slovenskih zastopnikov. Tako ravnanje je nedemokratično in krivično. Z njim lahko vzporedimo samo komunista Pustetta, ki je vabil svoje »tovariše« Slovence naj se ne poslužujejo slovenskega jezika. Dve skrajnosti! Skrajnost internacionalista Pustetta, do včeraj zvestega pristaša OF in »fratelance«, ki vabi bivše »tovariše« naj govorijo le italijanski, saj so že 30 let v Italiji. Nič ne stori, če so se zaradi zatiranja njihovega jezika Slovenci uprli in se je proti zatiralcu fašizmu dvignil tudi ves svet. Nič ne de, če so tudi komunisti, kot so razni Pustetti, kričali na vse grlo, da se godi Slovencem nezaslišna jezikovna krivica. Danes bi se komunistična kominformistična partija v Gorici rada rehabilitirala na račun Slovencev, zato je treba zahtevati, naj Slovenci kaj za to žrtvujejo. In so res že žrtvovali, ko so razni slovenski zapeljanci dali glas takim Pustettom in jih poslali v občinski svet »braniti njihove manjšinske pravice«. Saj so ti kominformisti izdali svoj volivni proglas tudi v slovenščini in Slovencem obljubljali vse-mogoče!...

Potem pa skrajnost gospoda poslanca dr. Baresija, katerega spominjamo na izjavo ministrskega sveta v Rimu od 11. julija 1945, ki se glasi dobesedno: *«Italijanska vlada poudarja, da mora preobnova države prinesti nujno s seboj skupino posebnih jamstev za državljane jezika različnega od italijanskega. Dovoljena in zajamčena bo raba jezika ne samo v zasebnih in trgovinskih odnošajih, na javnih zborovanjih, v izvrševanju verskih obredov in v tisku, ampak tudi v odnošajih z javnimi, upravnimi in sodnimi oblastmi.«*

Ne gre za to, da bodo slovenski zastopniki uganjali iredentizem gre za to, da Italija prizna naravno pravico Slovencem v Italiji in popravi krivico, ki jim jo je fašizem storil v Julijski krajini.

Slovenci terjamo pravico do rabe našega jezika povsod, to se pravi: v vseh javnih uradih. Italijani nam odgovarjajo, da ga ne razumejo. Mi bi jim lahko zavrnili kar preprosto: »naučite se ga«, ali pa »nastavite uradnike, ki poznajo oba jezika!« Na to uho seveda Italijani nočejo slišati, zato bomo mi ustrajali do konca: ali tako ali tako!

.....

Nekaj vrstic k polemiki, ki je nastala v slovenskem komunističnem tisku zaradi nastopa našega svetovalca Kemperla, ki je začel svoj govor v slovenščini, nato pa v italijanščini, a je glasno in s poudarkom prav v italijanščini povedal, da se je za to priliko omejil le na par besed v slovenščini, da pa se s tem ne misli odreči pravici govoriti slovenščine pri bodočih sejah občinskega sveta. Rdeči tisk kritizira nastop g. Kemperla in pravi, da je sledil pozivu kominformista Pustetta. Resnici na ljubo bodi povedano: da je Kemperle govoril pred Pustettom, da se je Pustetto obrnil le na njegove »tovariše« od »fratelance«, ker je izrecno rabil naziv »compagni«, da je ves italijanski tisk potrdil, da je »občinstvo« hrupno protestiralo, ko je Kemperle govoril v slovnščini in ko je v italijanščini poudaril odločno voljo, da se naša skupina ne bo odrekla pravici rabiti slovenski jezik na bodočih zasedanjih. Sicer pa moramo pripomniti, da se zaradi našega nastopa huduje le »tovarišica« Janja od nekdanje »fratelance«, med tem ko so vsi drugi njeni sovrstniki titovci in razni sopotniki, priznali pravilnost nastopa g. Kemperla.

Za bolne živce »tovarišice« Janje so naši nastopi seveda neprimerno zdravilo.

Za človečanske pravice

Socialni odbor Združenih narodov, ki sestavlja osnutek za mednarodno izjavo o temeljnih človeških pravicah, je sprejel dva nova člena.

Prvi pravi, da ima vsak človek pravico do lastnega prepričanja ter pravico, da to prepričanje tudi izpoveduje. Pri tem ga ne sme nihče ovirati. Prav tako ima vsakdo pravico, da išče in sprejema informacije po vsem svetu in lahko za to uporablja vsa sredstva.

Drugi člen določa, da ima vsak človek pravico sodelovati pri upravi lastne dežele, bodisi sam, ali po izvoljenih zaupnikih. Vsakdo ima tudi pravico do javnih služb. Osnova vsake oblasti mora biti ljudska volja, ki se izraža z volitvami. Te morajo biti vsako toliko časa. Volivna pravica mora biti splošna, volitve pa tajne ali pa take, da je zajamčena popolna svoboda glasovanja.

Od srede do srede

11. NOVEMBRA: *Predsednik angleške vlade Attlee je zavrnil predlog, naj bi on posredoval za sestanek med Trumanom in Stalinom. — V USA praznujejo obletnico premirja v prvi svetovni vojni. — Važni razgovori o sklenitvi atlantske obrambne zveze v Parizu. — Politična komisija Združenih narodov je sklenila, naj se čimprej začno pogajanja med Grčijo in njenimi sosedami. — Tita so imenovali za prvega častnega člana srbske Akademije. — V Avstrijo je pribežal politični komisar neke večje jugoslovanske vojne enote. — Francija protestira proti angleškemu sklepu, naj se težka industrija v Poruriu spet da v roke Nemcem.*

12. NOVEMBRA: *Češka rdeča vlada je odstavila načelnika glavnega stana češkoslovaške vojske, generala Bočeka. — Konferenca šestih držav v Londonu zaradi Porurja. — Začetek enodnevne splošne stavke osmih milijonov delavcev v vsej zahodni Nemčiji. — Vrhovni poveljnik oboroženih sil Zahodne zveze, angleški maršal Montgomery, je končal razgovore z zastopniki holandske vlade in vojske. — Mednarodno sodišče je v Tokiu obsodilo na obešenje bivšega predsednika japonske vlade Toju ter šest generalov. — Grški ministrski predsednik Sofulis je z vso vlado odstopil. — Ameriški zunanji minister Marshall izjavlja, da ni nikdar dejal, da bi nameraval odstopiti. — Razgovori med Titom in Vatikanom so zastali, ker je Tito zahteval, naj bi zagrebški nadškof msgr. Stepinac po izpustitvi iz ječe zapustil državo.*

13. NOVEMBRA: *Dosedanji načelnik vrhovnega poveljstva sovjetske vojske, maršal Vasilevski, odstavljen. — Albanska komunistična partija je zašla v hudo krizo, ker močna skupina v njej zahteva, naj se tudi Albanija odcepi od Kominforma in Sovjetov, je izjavil albanski diktator Enver Hoža. — Politični odbor Združenih narodov vabi vse komunistične države, naj pošljejo odpeljane grške otroke domov, če bodo to zahtevali njihovi svojci. — Glavni tajnik Združenih narodov Lie ter predsednik glavne skupščine Avstralec dr. Evatt sta s posebnim pismom povabila Ameriko, Anglijo, Francijo in Sovjete, naj spet začno pogajanja za poravnavo vseh sporov, ki ovirajo uvedbo miru na svetu. — Mednarodna zveza svobodnih delavskih organizacij je pozvala Združene narode, naj izvedejo preiskavo o zatiranju sindikalnih svoboščin v osmih sovjetskih podložniških državah in v Titovi Jugoslaviji.*

14. NOVEMBRA: *V Bukarešti se je začela razprava proti romunskemu zdravniku dr. Bikleju, ker je svoj čas sodeloval pri odkopavanju 12.000 poljskih častnikov, ki so jih Sovjeti poklali v Katynu. — Uvedba vojnega stanja v Južni Koreji zaradi morebitnih komunističnih nemirov. — Kitajska potrebuje za uspešen boj proti komunistom za milijarde dolarjev gospodarske in vojaške pomoči, je izjavil kitajski poslanik v Washingtonu, Koo.*

15. NOVEMBRA: *V Washingtonu se je začela konferenca mednarodne kmetijske in prehrambene organizacije (FAO), ki se je udeležujejo zastopniki 57 držav. — Popoln neuspeh komunistov*

Od srede do srede

pri občinskih volitvah v nemški pokrajini Baden-Baden. — Kanadski ministrski predsednik Mackenzie King je po 21. letih odstopil. — Bivši ameriški poslanik v Moskvi Bullitt je odpotoval na Kitajsko preučevat sedanji kočljivi vojaški in gospodarski položaj. — Prvi sestanek grških, Titovih, bolgarskih in albanskih zastopnikov za poravnavo sporov na Balkanu. — Velika bitka za važno mesto Sučov na severnem Kitajskem, v kateri do zdaj zmagujejo nacionalisti, ker Čang Kaj Šekova vojska uporablja proti komunistom zlasti letalstvo. — Angleška prestolonaslednica Elizabeta je rodila sina, kar je vzbudilo silno veselje po vsej britanski svetovni državi. — Ameriški zunanji minister Marshall je sovjetsko govorjenje o miru označil za običajno propagando.

16. NOVEMBRA: *Stavka pristaniških delavcev v Združenih državah, ki so jo očitno zanetili komunisti, da bi ovirali Marshallov načrt. — Irski minister Dillon predlaga ustanovitev gospodarske zveze med Anglijo, USA, Kanado, Irsko, Avstralijo in Novo Zelandijo. — Posvet vojaških zastopnikov skandinavskih držav v Stockholmu. — Hudi boji med kitajskimi komunisti in nacionalisti za mesto Sučov, ki predstavlja ključ do prestolnice Nankinga. — Francoski notranji minister Moch je zbornici predložil podatke o tem, da stavke v Franciji plačuje Kominform, ki je med drugim poslal francoskim komunistom za milijardo frankov zlata. — Sovjeti so sprejeli posredovalni predlog dr. Evatta in tajnika Združenih narodov Lieja za obnovitev pogajanj glede Berlina. — Madžarska vlada znova kliče begunce, naj se vrnejo domov. — V Zagrebu so obsodili na smrt voditelja neke hrvatske odporniške skupine, Dujića. — Spor med jugoslovanskimi kominformovci v tujini, ki si očitajo koritarstvo in druge običajne komunistične čednosti. — Predsednik Truman je zanikal glasove o tem, da bi se mislil sestati s Stalinom, razen če bi se ta potrudil v Washington.*

17. NOVEMBRA: *Sovjetska zasedba je s svojimi grozotami onemogočila uspeh komunizma v Srednji Evropi, je izjavil bivši avstrijski kancler dr. Schuschnigg. — Sovjeti skušajo z grožnjami in nasiljem onemogočiti izvedbo občinskih volitev v Berlinu. — Novo grško vlado je sestavil populistični prvak Sofulis. Podpirali jo bodo liberalci in monarhisti. — Amerika, Anglija n Fracija so odklonile posredovalni predlog za obnovitev razgovorov s Sovjeti zaradi Berlina. Sovjeti morajo najprej odpraviti zaporo nad nemško prestolnico. — General de Gaulle je napadel anglo-ameriško politiko glede Nemčije ter se izrekel tudi proti ustanovitvi Zahodno - evropske obrambne zveze. — Maršal Čang Kaj Šek je predsedniku Trumanu poslal prošnjo, naj Amerika vidno dokaže svoje soglasje s kitajskimi nacionalisti, ker spada boj proti komunizmu na Kitajskem v skupno protikomunistično borbo po vsem svetu. — Irska zbornica je soglasno odobrila zakon, s katerim je Irska pretrgala poslednje politične zveze z angleško državno skupnostjo.*

ČITAJTE „DEMOKRACIJO“

Vsem beguncem

Vsem prizadetim objavljamo poročilo, ki ga je poslal oddelek za repatriacijo in naseljevanje pri mednarodni begunski organizaciji IRO v Rimu:

»Razumljivo je, da je ameriški zakon o naselitvi beguncev povzročil ogromno zanimanje pri vseh beguncih in razseljenih osebah. Generalni ravnatelj mednarodne begunske organizacije IRO, g. W. Hallam Tuck, je v svojem zadnjem poročilu opozoril vse prizadete, da je dolžnost posameznih zastopstev IRO, opozoriti vse begunce, tudi one v Italiji, da ne bodo preveč upali na ameriški begunski zakon. Predpisi so strogi in jih bodo tudi strogo izvajali. Med zahtevanimi pogoji ni dovolj, da ima begunec samo pravico do vseh vrst podpor IRO, temveč mora tudi dokazati, da je prišel in bil registriran v Nemčiji, Avstriji ali Italiji pred 22. decembrom 1945, in da je bil 1. januarja 1948 v Italiji, ali na anglo-ameriškem ali francoskem področju Avstrije, oziroma Nemčije, ali na onem izmed zgoraj omenjenih treh področji Berlina ali Dunaja. (»Italija« imenuje omenjeni ameriški zakon vsa tista ozemlja v Evropi, ki so dne 1. januarja 1938 bila sestavni del Italije, in zato se ta odredba nanaša tudi na Svobodno tržaško ozemlje. Različne zahtevane strokovne usposobljenosti so take, da število strokovno usposobljenih beguncev v Italiji ne bo posebno visoko. Sedanja izbira za emigracijo se še ne bo kmalu pričela. Vsak sum o prevari, vsak dvom o resničnosti posameznega primera bo v škodo begunca, tako da ne bo mogel upati, da bo obšel katero koli določbo zakona. Vsi oni, ki imajo »affidavit«, se ne smejo preveč zanašati nanj, kajti njihovi poroki ga bodo morali ponovno predložiti komisarju v Washingtonu, ki bo »affidavit« potrdil, ni pa nujno, da bi ga tudi odobril. Zahtevane strokovne sposobljenosti bodo podvržene strogi preizkušnji. Z ozirom na vse, kar je bilo zgoraj omenjeno, naj vsi tisti begunci, ki niso sami trdno prepričani o svoji popolni strokovni usposobljenosti nikar ne tvegajo, da bi izgubili še druge prilike za naselitev, ki se jim nudijo.

Argentina že eno leto vrši neprenehoma človekoljubno delo ter sprejema begunce z njihovimi družinami, pohabljence in stare ljudi itd. Po zaslugi Argentine je že več kot 10.000 beguncev iz Italije našlo tam svoj novi dom in pričelo novo življenje. Argentina je še vedno odprta za naselitev.

Avstralija je prejšnji mesec sporočila, da je pripravljena sprejeti prihodnje leto 200.000 beguncev. Pričakujejo, da bo posebno odposlanstvo za izbiro prispelo v Italijo proti koncu letošnjega leta. S tem se bo beguncem odprlo mnogo novih možnosti.

Kanada, Peru in druge države še vedno velikodušno pomagajo reševati begunsko vprašanje. — Ne prezrite teh priložnosti.

Opozarjamo, da to obvestilo nima najmanjšega namena, da bi katerega koli begunca odvrnilo od tega, da bi poskusil emigrirati v Združene države po novem zakonu o razseljenih osebah, pač pa hoče vsakoga opozoriti, naj skrbno premisli to zadevo, naj točno preuči svoj položaj in naj nikar ne tvega svoje bodočnosti zaradi načrta, ki bi lahko imel malo izgledov za uspeh, poleg tega pa bi izgubil istočasno še druge prilike, ki jih sedaj lahko izkoristi.

POLITIČNI OBZORNIK

Titova priznanja

17. novembra se je Titu uslužno priklonila tudi »Akademija znanosti in umetnosti« v Ljubljani, ki ji predseduje duhovni oče slovenskega komunizma dr. Kidrič starejši. Tita so izvolili za častnega člana te ustanove. V zahvalo za počastitev je »maršal« imel zanimiv govor, v katerem je priznal marsikaj.

Tako je na primer povedal, da razdor med Kominformom in jugoslovansko komunistično partijo ogroža vse komunistično gibanje v Evropi. Povabil je komunistične partije drugih držav, naj ta spor pomagajo poravnati. Tito je dal razločno razumeti, da se bo moral obrniti »drugam« po gospodarsko pomoč, ki je potrebna za obnovo države, če se prepad med Jugoslavijo in drugimi vzhodnimi komunističnimi državami ne bo zgladil... Jugoslavija, je dejal Tito, je trdno odločena, da bo uvedla tisto vrsto socializma, ki njej najbolje odgovarja. Pot Jugoslavije v socializem bi bila hitrejša, če je ne bi pri tem ovirali tisti, ki mislijo, da je edini pravi socializem tisti, ki ga ima Sovjetska zveza. Sovjetska zveza je sicer uvedla socialistični red, toda to ni edina oblika socializma, ki je možna.

Tito je potem naštel po imenu vse države, ki so razglasile gospodarsko zaporo proti novi Jugoslaviji, in zaključil, da ravno sovražno stališče številnih držav do Jugoslavije in pa »laži«, ki jih širijo o njej, najboli izpodkopava mednarodno socialistično vzajemnost...

Skoraj tri milijarde dolarjev

Kot poroča Uprava za gospodarsko sodelovanje v Washingtonu, je v tednu, ki se je končal 10. novembra, izdala nakazila v skupnem znesku 263.345.303 dolarjev. V tem znesku je namenjenih 133 milijonov 683.539 dolarjev za nakup žitnega in poljskih pridelkov za države članice evropskega obnovitvenega načrta ter 23.277.000 dolarjev za Kitajsko. S preostalo vsoto pa so poravnali stroške za oceanske prevoze. S tem so se skupna nakazila državam članicam evropskega obnovitvenega načrta in Kitajski dvignila na 2.960.813.599 dolarjev.

Nakazilo se glasi za Avstrijo, Belgijo, nemško bicono, Dansko, Francijo, francosko področje Nemčije, Grčijo, Island, Irsko, Italijo, Holandsko, Norveško, Trst, Veliko Britanijo, Holandsko, Vzhodno Indijo in za Kitajsko.

Največ je prejela Francija, nato sledi Velika Britanija. Na tretjem mestu pa je Italija.

Ameriški zunanji minister Marshall izjavlja

Ameriški zunanji minister Marshall je podal izjavo, v kateri znova poudarja, da ni sprejel nobenega sklepa o tem, če bo ostal na svojem sedanjem mestu po 20. januarju 1949, ko bo predsednik Truman nastopil svojo novo štiriletno predsednikovanje.

Besedilo Marshallove izjave je:

»V današnjih jutranjih časopisih čitam izjavo, po kateri se jaz še nisem odpovedal svojemu prvotnemu namenu, da odstopim 20. januarja. Na žalost moram ugotoviti, da so moje izjave na tiskovni konferenci slabo tolmačili. Mislil sem, da je iz moje izjave razvidno, da jaz ne bi nikdar kaj takega sklenil, ne da bi se preje posvetoval s predsednikom in da se predsednik in jaz o tem nisva nikdar razgovarjala.«

Marshall je na tiskovni konferenci izjavil, da zavisi njegova vrnitev v Združene države od razvoja položaja. Trenutno načeluje minister ameriški delegaciji na glavni skupščini Združenih narodov.

Marshall je postal zunanji minister 21. januarja 1947 ter je nasledil Jamesa Byrnesa. 31. decembra bo star 60 let.

Tito zopet obsojen

Politični odbor Združenih narodov je z ogromno večino glasov odobril sklep, s katerim obsoja Titovo Jugoslavijo, Albanijo in Bolgarijo zaradi pomoči, ki so jo dajale in jo še dajejo grškim rdečim upornikom.

Sklep dalje zahteva, naj posebna preiskovalna komisija za Balkan nadaljuje s svojim delom, grške sosede pa poziva, naj nehajo podpirati Markosa ter naj se z Grčijo čimprej pogovore glede mirne ureditve balkanskega vprašanja.

Ameriška zunanja politika nespremenjena

Predsednik zunanjepolitične komisije v ameriškem senatu, Vandenberg, je izjavil, da sovjetski voditelji izid predsedniških volitev v Združenih državah razlagajo po svoje. Zaradi tega pričakujejo, da se bo ameriška zunanja politika zdaj kaj spremenila, ker mislijo, da je ne bosta več podpirali obe glavni stranki. Ni dvoma, je dejal Vandenberg, da bo sam predsednik Truman dal Sovjetom, zlasti pa njihovemu zunanjemu ministru Molotovu razumeti, da se temeljito motijo, če računajo glede tega na kake spremembe.

Vojna ni neizogibna

Ameriški vojni minister Royall je imel ob obletnici premirja po prvi svetovni vojni govor, v katerem je dejal:

»Vojna ni neizogibna. Vendar pa morajo Združene države imeti veliko vojaško silo, da jo bodo uporabile ne kot orožje za vojno, ampak kot ščit za preprečenje vojne. Poskusi sveta za preprečenje vojne po letu 1918 so propadli. Zdaj pa morajo Združene države kljub nevarnosti tretje svetovne vojne nadaljevati s politiko pravičnosti, odločnosti, moči in zaupanja.«

Poročilo o coni B

Titova vojaška uprava na področju »B« Svobodnega ozemlja je Združenim narodom predložila letno poročilo o svoji upravi od 15. septembra 1947. do 15. septembra 1948. Tako namreč določa začasna ustava Svobodnega tržaškega ozemlja in italijanska mirovna pogodba.

V poročilu ugotavljajo titovci, da se življenje v področju »B« razvija »v duhu čiste demokracije«, medtem ko na anglo-ameriškem področju »fašistične skupine« neovirano izvajajo svojo propagandno delavnost.

Dalje trdi poročilo, da se zborovanja in sestanki političnih strank vršijo svobodno na vsem področju. Glede gospodarskega položaja pravi poročilo, da se je življenjska raven prebivalstva zvišala kljub gospodarskim težavam, ki jih povzroča pomanjkanje valute, katere italijanska vlada ni hotela dobaviti.

O ljudski zaščiti pravi poročilo, da šteje približno 600 mož, kar predstavlja enega stražnika na 113 prebivalcev.

Posledice volitev za ameriško politično življenje

Pri volitvah dne 2. novembra letos si je demokratska stranka po štirih letih spet zagotovila popolno nadzorstvo nad obema zbornicama — nad kongresom in senatom. Demokrati so dobili 242 mest v poslanski zbornici, torej dosti več kakor večino, ki znaša 218 poslancev. Od ostalih sedežev so dobili republikanci vse, razen enega, s katerim se je okoristila laburistična stranka. Vseh mest v poslanski zbornici je 435. V senatu, v katerega so izvolili samo del novih članov, so si demokrati zagotovili 53 mest od celotnega števila 96. V prejšnji zbornici so imeli republikanci 243 poslancev, dekrati 184, laburisti 2, šest mest pa je bilo praznih. V senatu je bilo 45 demokratov, pa 51 republikancev.

Kakšne posledice bo takšen volivni izid imel za ameriško politično življenje in za ameriško politiko sploh, sklepamo lahko najprej iz dejstva, da so bili pri zadnjih volitvah poraženi vsi tisti republikanski senatorji in poslanci, ki so zagovarjali v ameriški zunanji politiki izolacionizem, to je načelo, naj se Amerika ne meni za usodo Evrope in vsega sveta, namreč skrbi le zase in za svojo varnost. Tako je n. pr. v zvezni državi Illinois demokratski kandidat profesor Douglas, ognjevit zagovornik sedanje odločne ameriške politike premagal republikanskega senatorja in hudega izolacionista Waylanda Brooksa. V Zahodni Virginiji je demokrat Neely vzel mesto republikanskemu senatorju Revercombu, sestavljalcu načrta za pomanjkljivi zakon o priselitvi protikomunističnih beguncev iz Evrope v Združene države. Demokrati s predsednikom Trumanom so temu zakonu nasprotovali in zahtevali, naj dovolijo vselitev vsaj pol milijonu beguncev namesto 200.000, kakor so odločili republikanci s svojo večino.

Pri volitvah v poslansko zbornico je propadlo vseh 45 republikanskih poslancev, ki so v kongresu nasprotovali sedanji zunanji politiki, Marshallovemu načrtu, pravični socialni zakonodaji ter zakonu o beguncih.

Posledica novega razmerja v zbornici in senatu bo, da bodo vodstvo v obeh in različnih parlamentarnih ter senatnih komisijah imeli spet demokrati. Tako napovedujejo, da bo za predsednika poslanske zbornice izvoljen demokrat Sam Rayburn, ki je to mesto včasih že imel. V senatni komisiji za zunanjo politiko bo republikanca Vandenberga nadomestil demokratski senator Connally iz Texasa. Connally in Vandenberg sta očeta sedanje ameriške zunanje politike, ki sta jo složno podpirali obe doma nasprotujoči si stranki. V zunanjem političnem odboru senata bo sprememba samo ta, da sta povsem enako misleča zastopnika prejšnje večine in prejšnje opozicije zamenjala mesti. Vsi so pa prepričani, da bosta Connally in Vandenberg še naprej enako složno sodelovala na začrtani poti.

Zunanjepolitično komisijo poslanske zbornice bo namesto dosedanjega republikanskega predsednika Fatona vodil demokrat Sol Bloom, eden glavnih zagovornikov politike generala Marshalla.

Poslansko komisijo za odobravanje kreditov in nakazil bo prevzel demokratski zastopnik Cannon, ki pride na mesto republikanca Johna Taberja. Ta je v prejšnji zbornici vodil hud boj proti Marshallovemu načrtu ter dosegel, da so sredstva za pomoč pri evropski obnovi dokaj omejili. Demokratske predsednike, ki so znani kot zagovorniki odločne zunanje politike, bodo dobile tudi senatne in parlamentarne komisije za finance, za oborožene sile, za obrambo in drugo.

Tretjo zmago so odnesli demokrati pri volitvah za nove guvernerje v posameznih zveznih državah. Od celotnega števila 48 guvernerjev jih bodo demokrati imeli 30 ali še kaj več, medtem, ko so jih do zdaj imeli le 24 in republikanci prav toliko.

Eno največjih presenečenj pri guvernerskih volitvah je Amerika doživela v zvezni državi Ohio, kjer so republikanskemu kandidatu Hebertu napovedovali veliko zmago. Toda za guvernerja je bil izvoljen demokrat Frank J. Lausche, ki je po rodu Slovenec. Lausche je enkrat že bil guverner v Ohiu. Posebno znan in priljubljen pa je pri tamošnjem prebivalstvu, med katerim je dosti evropskih priseljencev, od tedaj, ko je bil župan v največjem mestu te države Clevelandu in je z velikim pogumom ter spretnostjo zatrl korupcijo in razbojništvo, ki sta tam cvetela skoraj nič manj kot v Chicagu.

Skratka, v vodstvo ameriškega političnega življenja so z demokratsko zmago prišli ljudje, katerih usmerjenost daje vse poroštvo za takšno politiko, kakor si jo želita Evropa in ves svobodni svet.

Črno na belem

Staro bratstvo

Nekateri se začudeno sprašujejo, odkod tak bes Vidalijevih »fratelanških« skvader proti vsemu, kar je slovenskega; ne samo, kar je titovskega. V Rimu zdaj teče razprava proti knezu Valeriju Borgheseju, bivšemu vrhovnemu poveljniku fašističnih ubijalskih in požigalskih tolp, znanih pod imenom »X. MAS«.

Borghese je 9. novembra pred sodiščem izpovedal:

»Ena poglavitnih nalog »X. MAS« je bila, da se v Julijski krajini upira »rovarjenju« Slovencev. Tam so nastopale tudi brigade italijanskih partizanov, ki jih je z »X. MAS« družil isti cilj: da se upro slovenski nevarnosti. Po mladi učiteljici Mariji Pasquinelli, ki se je sama ponudila za to, sem skušal s partizani skleniti sporazum o skupnem boju proti Slovencem. A to se je samo na pol posrečilo. Partizani se niso hoteli pridružiti fašistom, pač pa od tistega časa dalje niso več nadlegovali »X. MAS«.

Tedaj MAS in garibaldinci, danes MSI in vidalijevci, cilji črnega in rdečega fašizma so pa danes isti, kakor so bili pred petimi ali dvajsetemi leti...

Hlapcem — „Hlapce“

Delegate na II. kongresu komunistične partije Slovenije, ki so na ves glas pet dni obnavljali hlapčevsko prisego Moskvi, je ljubljansko Narodno gledališče počastilo s slovesno predstavo — Cankarjevih »Hlapcev«!

Uganka

Za predsednika Babičeve Osvobodilne fronte na Svobodnem tržaškem ozemlju je bil izvoljen sekretar centralnega komiteja Babičeve komunistične partije za STO, Branko Babič.

Kaj je torej OF?

PROSLAVA 100-LETNICE „SLAVJANSKEGA DRUŠTVA“

Slovenska prosvetna matica v Trstu vabi vse demokratične Slovence, Hrvate in Srbe na proslavo 100 letnice ustanovitve „Slavjanskega društva“ v Trstu, ki bo 30. novembra t. l. ob 20.30 uri v ulici Machiavelli 22/II.

Na sporedu: SLAVNOSTI GOVOR IN RECITACIJE

Slovenska prosvetna matica

IZZA ZAVESE

Pismo iz Jugoslavije

Marsikaj se piše v svobodnem svetu, toda vse ni niti senca tega, kar se pri nas v resnici dogaja in kar moramo prenašati mi — moderni sužnji! — Hotel sem se malo prepričati, če je v notranjosti kaj bolje, kot nam propagandisti dopovedujejo. Toda povsod enako. OZNA, oficirji in »ta višji«, ali kakor jih narod imenuje »aristokrati« živijo v izobilju, vse drugo pa dobesedno trpi lakoto. V Ljubljani n. pr. sem se srečal s prijateljem visokošolcem. Pravil mi je o neki prireditvi OZNE v operni kleti, kamor je bil tudi sam povabljen. Preobložene mize, vseh vrst peciva, vse iz najfinejše bele moke. In seveda raznovrstne pečenke ter najfinejše vino. Rajalo se je vso noč do jutra in so se proti koncu »tovarišice« Oznovke z Oznovci valjale po tleh v — Bahovem objemu... Vse za ljudski blagor...

Zdravstveno stanje je zaradi izčrpanja naravnost obupno. Zlasti se to vidno opaža pri šolski mladeži. Uradno, to je zdravniško, je ugotovljeno, da je 60 — 70% učeče se mladine jetične, kar je posledica nezadostne prehrane. Moj prijatelj mi je povedal za večji kraj v bližini Ljubljane, kjer je od približno 500 učeče se mladeži, nad 350 jetičnih.

Da pa oblasti zunanjemu svetu kolikor toliko namečejo peska v oči, pošiljajo tako zvane leteče ambulance po deželi, kjer naj pregledajo in zdravijo ubogo ljudstvo. — Na določen dan ti na določen trg pridrvi cela kolona vozil: so zdravniki, bolničarke, in — OZNA. Ta zadnja skrbi, da je politično vse v redu. Tam na trgu ti zobozdravnik postavi stolico in začne se operiranje. Resnici na ljubo moram priznati, da je vse zdravniško osebje strokovno res na zelo visoki stopnji. Tudi se v splošnem zaveda prepada v katerega pada narod zdravstveno, a nima s čim pomagati. Videl sem sam zdravnika, ki je ugotovil težko bolezen in je povedal kakšna zdravila bi moral bolnik jemati, a jih ni imel, da bi mu jih dal. — Zdravila namreč na splošno manjkajo, zlasti inozemske specialitete. So pa bila vsa boljša zdravila iz periferičnih podeželskih lekarn rekvirirana v center za »višje ljudi«. Zdravniki pa so pri njih poslu nadzirani od komisarjev OZNE in ne smejo povedati resnice o zdravstvenem stanju, »da se narod ne razburi po nepotrebnem!«

Moj prijatelj mi je povedal, da so vedno bolj pogosti slučaji, da otroci v šoli med poukom padejo v nezavest radi izčrpanosti. Ta okolnost mi je bila ponovno potrjena od raznih strank. Sploh sem po mestu videl hoditi ljudi upadlih in uvelih lic in s sklonjeno glavo, ko sem vendar poznal Ljubljano kot razposajeno, razigrano mesto... Brez pridržka in vedno bolj javno kličejo ljudje Amerikance... To sem javno slišal.

In še nekaj moram povedati bralcem »Demokracije«. Po Ljubljani se sliši mnogo govoriti in tudi peti po italijansko in nobeden se nad tem ne spodtika.

Pozdravljam te »Demokracija« in s teboj vse prave in čiste demokrate v upanju in prepričanju, da ni daleč dan, ko bo zmagala čista in prava demokracija nad mračno silo komunističnega suženjstva.

Primorec

Komunistični kapitalizem

Po načelih marksizma in leninizma so kapitalisti v demokratskih državah tisti sloj, oziroma tista manjšina, ki izkorišča delovno večino. V smislu teh načel bi v socialistični državi prav za prav izkoriščajoči sloj prenehal obstojati, ker bi se ne mogel udejstvovati. V praksi pa se, n. pr. v Titovi Jugoslaviji dogaja sledeče:

Tu je postala oblast tista manjšina, ki ravno tako ali pa še bolj izkorišča delovne sloje, kot jih izkoriščajo v kapitalističnih državah razni trusti in druge slične kapitalistične organizacije. Kdo pa predstavlja pri nas oblast, »ljudsko oblast«? — Samo komunisti, ker drugim strankam se ne pusti dihati, oziroma se je na vse načine delalo, da so tako rekoč za vselej prenehale obstojati. S tem so hoteli naši rdečkarji nekako maskirati svojo slabo številčnost, ki je prav za prav še neznatna. Pri zadnjem komunističnem kongresu je bilo zbranih v Beogradu samo 2345 članov-delegatov kom. partije in je vsak delegat zastopal le 200 članov iz svoje celice. So pa tudi celice, ki ne dosežejo niti 200 članov. Zato lahko računamo, da je v Jugoslaviji včlanjenih okoli 450.000 komunistov in nekaj več Skojevcev, kar bi bilo približno okoli 1 milijon članov. Po zadnjem štetju je imela Jugoslavija okoli 15 milijonov prebivalstva, in bi bilo proporcionelno vzeto v Jugoslaviji nekako 6 — 7% komunistov. Jasno je, da se taka manjšina lahko obdrži na oblasti samo z nasiljem. To se vidi tudi v tem, ko hočejo združiti člane ljudske mladine s Skojem itd.

Sindikalni sestanek

Dne 26. 9. 1948. so imeli sindikati okraja Prevalje v Dravogradu svoj sestanek, na katerega je prišlo 120 delegatov. Na sestanku so delegati ostro kritizirali sedanji način oskrbe delavcev in nameščencev. Ob tej priliki so padale tudi razne opazke na račun sedanjega vodstva v državi. Komite KPJ je na ta sestanek poslal nekaj svojih gorečih privržencev, katerim pa delegati niso pustili niti do besede. Sestanek se je kaj hitro končal, ker so delegati zapustili dvorano in — odšli jezni pit v bližnje gostilne, kjer so razbili veliko število steklenic in čaš.

Ali je tudi to v petletnem načrtu?

Prva seja novega občinskega sveta

Gorica 18. novembra 1948

V soboto 13. t. m. popoldne je novi goriški občinski svet začel s svojim poslovanjem: vršila se je prva seja, na kateri sta bila izvoljena novi župan in občinski odbor. Seja se je vršila v starodavni stanovski dvorani na gradu in je imela značaj izrednega dogodka. Udeležili so se vsi novoizvoljeni občinski svetovalci, ki so se z avtobusom pripeljali izpred mestne hiše na grad. Že pred njihovim prihodom je bila galerija nabito polna radovednega občinstva. Že vse dni po volitvah je za to sejo vladalo v mestu veliko zanimanje in so krožile razne, tudi razburljive govorice. Med občinskimi svetovalci so bili prvikrat v zgodovini Gorice tudi Slovenci, kar je dalo vsemu dogodku zanimivo novost in posebno lice.

Sejo je otvoril državni poslanec in občinski svetovalec dr. Baresi, ki je pri volitvah dobil največ glasov in mu je po zakonskih predpisih zato pripadalo predsedstvo. Vodil je skoro tri ure trajajočo sejo mirno in odločno ter ga tudi nedostojni hrup nestrpne galerije ni spravil iz ravnovesja.

Svečanost dneva je bila podčrtana s tem, da je bila dvorana okrašena z zastavami in je bil potek seje prenašan po zvočnikih, ki so bili postavljeni na Travniku, kjer je sledilo seji mnogobrojno občinstvo, ki radi tesnih prostorov ni našlo prostora na ozki galeriji.

V svojem otvoritvenem govoru je dr. Baresi izrazil željo, naj bi v novem občinskem svetu sodelovale vse skupine kljub vsem strankarskim in etičnim razlikam. To misel so pozneje poudarili govorniki vseh strank in upamo, da ne bo ostalo samo pri besedah.

Za dr. Delpinom, čigar načelno stališče glede rabe slovenskega jezika smo z zadovoljstvom vzeli na znanje in jo omenjamo na drugem mestu, je pred izvolitvijo občinskega odbora govoril dr. C. Devetag. Njemu je sledil obč. svétnik Paglavec, ki je s svojo slovensko izjavo razburil galerijo, ki je začela neolikano divjati, žvižgati in razsajati. Ker je govor utonil v splošnem hrupu, je g. Paglavec za zaključek pozdravil novega župana in prenehal. G. Paglavcu je odgovarjal dr. Baresi, o čemer poročamo na drugem mestu. Za tem je obč. svétnik Kemperle v imenu SDZ prebral naslednjo izjavo:

GOSPODJE SVETOVALCI!

V imenu Slovenske demokratske zveze pozdravljava ves novoizvoljeni svet!

Volitve so potrdile, da so Slovenci sestavni del goriškega prebivalstva, zato potrjujeva in poudarjava najino resno voljo, da bova sodelovala pri občinski upravi v demokratičnem duhu medsebojnega razumevanja za zaščito pravic tu živečih dveh narodnosti.

Naš program je znan in ker je demokracija vlada pravičnosti, izjavljava, da bova sodelovala pri občinski upravi na temelju enakopravnosti vseh meščanov za napredek mesta in za rešitev najnujnejših zadev, ki se ga tičejo.

Gospodje svetovalci, v smislu tega programa želiva, da bi naše skupno delo želo obilo uspeha!

Danes sva se omejila samo na par besed v slovenščini. S tem pa se nikakor nisva odpovedala pravici do rabe slovenskega jezika v prihodnjih sejah občinskega sveta.

Prvi stavek, ki je bil izgovorjen v slovenščini, je nahujskano občinstvo sprejelo z velikim vriščem. To vpitje se je ponovilo ob koncu, ko je govornik v italijanščini poudaril, da se tudi v bodoče ne bo odpovedal svoji pravici do rabe slovenskega jezika. Proti koncu razgibane seje, med katero so bila potrebna medstrankarska pogajanja zaradi izvolitve občinskega odbora, je galerija prišla spet na svoj račun, ko je žvižgala komunistu Pustettu. Pri tem je prišlo do tragikomičnega dogodka. Pustetto je kot vnet Italijan hotel svetovati slovenskim »tovarišem« naj se ne poslužujejo slovenščine pri razpravah v občinskem svetu, ker po 30letnem pripadanju k Italiji že itak vsi znajo italijanski. Italijanski zagrizenci mu pa niso dovolili besede, ker mu niso zaupali. Končno se je predsedniku Baresiju le posrečilo, da je pomiril razgrajajoče in je prišel Pustetto po večkratnih brezuspešnih poskusih do besede. Njegov nasvet je vzbudil obče presenečenje in mnogo začudenih obrazov med nepočakanimi razbijači.

Na dnevnem redu je bilo najprej overovljenje izvoljenih občinskih svetovalcev, ki se je izvršilo molče, brez vsakega ugovora. Pri drugi točki dnevnega reda, pri volitvi župana, je bil s 25 glasovi od 40 zvoljen dr. Ferruccio Bernardis, glavni tajnik pri Deželni upravi. Novi župan je star 42 let. Poznan je kot zelo vesten uradnik in zelo naobražen mož. Ker slovi kot velik poštenjak, pričakujemo opravičeno, da bo v polni meri upošteval Slovence, ki jih živi več tisoč v našem lepem mestu. V tem trdnem prepričanju mu k izvolitvi toplo čestitamo.

Pri tretji točki, pri volitvi občinskega odbora, so si razdelili mesta zastopniki 4 strank, ki tvorijo tudi v rimskem parlamentu vladno večino. Brez odbornikov smo ostali: Slov. dem. zveza, Slov. komunistična fronta, ital. kom. partija in Socialno ital. gibanje (MSI).

Vsi člani, prijatelji in somišljeniki slovenskega demokratskega gibanja za Trst in okolico se vabijo na politični sestanek, ki ga priredi Slov. demotska zveza dne 28. novembra t. l. ob 10. uri v Trstu, v ulici Machiavelli 22/II.

DNEVNI RED: 1. Poročilo o položaju
2. Volitve
3. Tržaško svobodno ozemlje
4. Slučajnosti

Tajništvo Slov. dem. zveza

SPOMENICA

Slov. demokratske zveze za STO Varnostnemu svetu Združ. narodov

Ako želimo, da se bosta to načelo in razumna ureditev uspešno uveljavljala, potem je nujno potrebno v pogledu:

A. Svobodnega tržaškega ozemlja:

1) Da se preneha z raznimi predlogi o likvidaciji Svobodnega tržaškega ozemlja in se poudari trajnost in nedotakljivost njegove mednarodne ureditve. Brez te gotovosti STO ne more zaživeti primernega političnega, gospodarskega in upravnega življenja.

2) Ker je prvotno za kratek čas predvidena začasna vojaška uprava zaradi nesporazuma med velesilami v pogledu imenovanja guvernerja izgubila značaj kratkotrajnosti, poziva SDZ Varnostni svet, da pozove JVU in ZVU, da še sedaj pri upravljanju poedinih zaupanih jima delov STO-ja v čim popolnejši meri uporabljata določila in duha stalnega statuta za STO, kakršnega predvideva mirovna pogodba z Italijo. Posebno je treba spoštovati in izvajati tista določila, ki določajo demokratske svoboščine (čl. 4), narodno enakopravnost (čl. 7 prvi del), sodelovanje prebivalstva pri izvrševanju oblasti, izdajanje novih, odnosno spreminjanje obstoječih zakonov itd. Vse to naj se vrši v obliki in s pridržki, ki so predvideni, dokler traja začasni režim, vendar v duhu in pravni ureditvi, ki naj življenje v STO čimbolj približajo končnim, v statutu predvidenim smotrom.

3) Da bo prebivalstvo, ki se je brez svoje krivde znašlo v tako težkem položaju, lažje prenašalo dobo začasne ureditve, pa morajo biti rešena posebno naslednja vprašanja:

B. Anglo-ameriško področje STO-ja

Na Anglo-ameriškem področju je treba prvenstveno upresničiti narodno enakopravnost:

a) z imenovanjem tolikega števila članov-Slovencev v tržaški mestni svet, v področno in pokrajinsko upravo ter vsa ostala sedanja in bodoča politična in druga javna telesa, kolikor odgovarja odstotku slovenskega prebivalstva, to je 28% : 72%;

b) z ukinitvijo čl. 137 zakona o kazenskem postopku in z uvedbo čl. 7 priloge VI k mirovni pogodbi z Italijo, zlasti, ker ima 100.000 Slovencev na področju *naravno* pravico do rabe svojega jezika v zasebnem in javnem življenju ter pri oblasteh. Zahtevamo prav posebno takojšnjo vzpostavitev enakopravnosti slovenskega jezika z italijanskim pred vsemi sodišči STO tako da bodo sodili v civilnih in kazenskih zadevah slovenskim in hrvatskim strankam sodniki, ki poznajo njihov jezik ter njihove šege in navade. V ta namen je treba ustanoviti potrebne slovenske oddelke na okrajnem sodišču (Preturi), na zbornem sodišču (Tribunalu) in na prizivnem dvoru v Trstu; treba je imenovati potrebno število slovenskih sodnikov in uradnikov, ki bodo razpravljali in sodili v slovenskem jeziku;

c) z podaljšanjem roka Ukaza ZVU št. 75 z dne 10. XII. 1947 na dobo 3 let, ker je bil 90 dnevni rok z ozirom na spreminjanje slovenskih priimkov skozi desetletja prekratek, ker so prizadeti večinoma izgubili odloke. O poitalijančenju imen ni treba od prosilcev, ki jim je tržaška prefektura spremenila ime, zahtevati zadevnih odlokov: kjer so pa spremenile ime druge prefekture, naj zadostuje predložitev notranjega akta o oblastno izvedeni spremembi imena;

d) z vestnim apliciranjem zakona z dne 2. XII. 1929, štev. 2132 o vpisovanju prebivalstva v občinske spiske in z ukinitvijo fašističnega zakona z dne 6. VII. 1932, štev. 1092, ki je omejeval demokratsko svobodo preseljevanja poedincev;

e) z dejanskim uveljavljenjem čl. 6, št. 1 Stalnega statuta o tržaškem državljanstvu in z izdajanjem tržaških potnih listov za potovanje v tujino. Nujna posledica tega uveljavljanja mora biti enakopravno ravnanje z vsemi tržaškimi prebivalci, ki nimajo tržaškega državljanstva, in popolno priznanje demokratskega prava azila;

f) z vzpostavitvijo samostojne uprave slovenskih šol, kakršno so te šole imele do leta 1919, kar naj pride do izraza z ustanovitvijo slovenske šolske superintendence;

g) s sorazmernim upoštevanjem domačega življa slovenske narodnosti pri vseh novih namestitvah na javnih položajih, pri napredovanjih in pri imenovanjih na odgovorne položaje v sorazmerju odstotka slovenskega prebivalstva;

h) z imenovanjem komisarja za vzpostavitev slovenskih zadrug in povrnitev premoženja raznih ustanov, katere je fašizem uničil, združil ali dal absorbirati.

C. Jugoslovansko področje STO-ja

Na jugoslovanskem področju STO-ja pa je predvsem potrebno najprej *ustvariti pogoje za uživanje demokratskih pravic in svobode.*

Angleško pismo

Hirwaun, oktobra 1948

Slovenska družina tu na otoku šteje okrog 500-600 duš. Največ smo zaposleni v rudnikih, potem na kmetijah, nekaj malega tudi v tovarnah. Dekleta uživajo kot služkinje radi kuhinje in gospodinjstva zelo dober sloves; nekaj jih je zaposlenih tudi v tovarnah.

Plača je, hvala Bogu, še kar povoljna, pa tudi dobi se precej za ta denar. Hrane je dovolj in sorazmerno po nizki ceni, le alkoholne pijače in tobak so močno obdavčene.

Ljudje-domačini so proti nam zelo dobri in prijazni ter nam skušajo povsod ustreči. Jugoslovane zelo čislajo kot dobre in pridne delavce. Na kmetijah imajo Nemci, bivši vojni ujetniki, večjo prednost ter delajo na boljših farmah.

V verskem oziru uživamo Slovenci zelo dober ugled. Po pesmih, katere prepevamo pri sv. maši, kmalu spoznajo, da smo nekje iz srednje Evrope, ker najraje prepevamo Marijine pesmi. Dobili bomo tudi svojo podobo Marije Pomagaj, katero slika angleški katoliški umetnik in bo potem romala od župnije do župnije, kjer žive Slovenci. Za versko življenje zelo skrbe irski in poljski duhovniki. Slovenci imamo tu dva duhovnika. Eden je prišel pred prilično 2 mesecema. Pred leti je bil poznan po vsej sončni Goriški zlasti po lepi Vipavski. Je iz ljubljanske škofije in prav požrtvovalno in ljubezniво misijonari po vsem otoku ter je pri fantih povsod zelo priljubljen. Bratje Hrvati imajo tudi svojega duhovnika.

Časopise dobivamo iz USA: »Ameriško domovino«, »Ave Marija«; pa tudi »Primorca« in »Demokracijo« radi prebiramo. Slovenska pesem je naš zvest spremljevalec.

Slovenske ure in glasbo po željah tržaškega radia prav radi poslušamo, le to je težko, ko je postaja tako šibka ter jo vse druge motijo, zlasti Moskva. Je pa vseeno znak, da Slovenci ob bistri Soči še žive ter na Jadranu še klije in teče slovenska kri. Isto je na Koroškem. Doma v centralni Sloveniji še vedno bijo in žive junaška srca, ki so in bodo ostala zvesta Bogu in Materi Sloveniji.

Poznana je naša zemlja tukajšnjemu prebivalstvu bolj malo. Vedo, da je nekje lepi Bled, Triglav, poznajo Trst, Gorico toda vse potiskajo med Čehoslovake, Tirolce itd. Poznajo, da je nekje žilav narod, ki ima lepo pesem, ljubezen do Boga in svoje domovine, toda ne vedo, kje ta narod biva in kako mu je ime. Prav zato prosimo, da bi nam poskrbeli »Album Slovenije«. (Upamo, da bomo želji lahko ustregli. Op. ur.).

Na svetovne dogodke gledamo z velikim zanimanjem, sodimo pa, da se bo zgodilo, kakor bo božja volja. Neki ugleden politični veščak Slovenec se je o svetovnem položaju tako izjavil: »Ako gledam svetovni položaj s človeškega vidika, sem *črnogled* kot nikdar, ako ga gledam pa po božje, sem *optimist* kot še nikdar, ker Bog bo prisilil človeštvo in njegove voditelje na kolena, da bo človeštvo stopilo na pravo, resnično pot Kristusove ljubezni, pravice in resnice.

Rešitev naše dežele bo še prišla in zopet bomo šli: »Nazaj v planinski raj!«

Vsem Slovencem in Slovenkam sončne Goriške, dežele rajsko mile prav srečne, vesele božične praznike ter obilo sreče in miru, veselo blagoslovljeno novo leto 1949 z vročo željo, da nam v novem letu zasveti zlata zarja sreče.

V ta namen je treba:

a) odpraviti »ljudska sodišča« in znova uvesti imenovane in neodvisne sodnike - pravnike;

b) odpraviti nezakonite »Ljudske odbore« in uvesti redno občinsko upravo;

c) omogočiti resnično svobodo političnega delovanja in svobodo tiska;

d) zajamčiti svobodo gospodarskega udejstvovanja in odpraviti sistem prisilnih zadrug;

e) revidirati vse dosedanje ukrepe JVU in ukrepe sedanjih upravnih in sodnih organov (»Ljudska sodišča« in »Ljudski odbori«) ter jih razveljaviti, v kolikor so v nasprotju z določili in duhom obvez, katere bi morala JVU spoštovati na podlagi mirovne pogodbe.

SDZ se zaveda trenutnih težkoč, pred katerimi sta obe vojaški upravi STO-ja. Kljub temu pa pričakuje, da bosta obe upravi v interesu svojega ugleda in dostojanstva, ki ne dovoljuje zanemarjanja svečano prevzetih obvez, upoštevali predloge, iznešene v duhu mirovne pogodbe in v korist celokupnega prebivalstva STO-ja.

Z uresničenjem teh predlogov bodo odstranjene ovire, ki delijo danes STO v dve gospodarsko, socialno in politično popolnoma ločeni polovici, kar je v kričečem nasprotju z določili mirovne pogodbe. Ustvarjeni bodo pogoji za uresničenje gospodarske in socialne enotnosti, ki je predpogoj za napredek področij obeh uprav in za blaginjo prebivalstva.

SDZ upa, da je z navedenimi željami in mislimi iznesla najbistvenejše in najnujnejše.

V veliko zadoščenje tukajšnjega prebivalstva bo, ako bodo Varnostni svet in zainteresirane Visoke Sile posvetile tem besedam tisto pozornost, kakršno zasluži težak položaj, v katerem se je brez svoje krivde znašlo tukajšnje ozemlje. SDZ izjavlja polno pripravljenost za sodelovanje pri iskanju primernih rešitev in pri njihovem izvajanju v duhu nakazanih smernic.

SDZ

Radio Trst II

(na valovni dolžini 203.6 metra ali 1474 Kc na sekundo)

DNEVNE ODDAJE: 7.30 - 8.00, 11.30 - 14.30, 17.30 - 24.00.

OB NEDELJAH: 7.30 - 8.30, 9.30 - 14.30, 16.30 - 24.00.

POROČILA DNEVNO: ob 7.45, 12.45, 14.00 (izvzemši nedelje), 19.45, 23.15.

DNEVNI pregled tiska: 14.15.

NEDELJA 21. 11. 1948: 9.30 Kmetijska oddaja. — 10.00 Maša s pridigo. — 11.15 Od Gallusa do Vrabca - prerez slovenske zborovske glasbe. — 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Ali že veste. — 20.00 Pevski zbor z Opčin. — 21.00 Vesela ura.

PONEDELJEK 22. 11.: 13.00 Češke narodne pesmi. — 18.15 »Concerti Grossi« baročnih skladateljev. — 18.45 Koroške narodne pesmi. — 19.00 Zdravniški vedež. — 20.10 Pevski koncert Pavle Potratove. — 20.30 Sprehodi po našem podeželju. — 21.00 Opera: »Trubadur«.

TOREK 23. 11.: 13.00 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov. 18.00 Vaški kvintet. — 19.00 Človek in priroda. — 20.00 Fantje s Krasa. — 20.30 Moja zemlja. — 21.00 »V agoniji«, drama v treh dejanjih.

SREDA 24. 11.: 13.00 Glasba po željah. — 18.00 Mamica priporoveduje. — 18.15 Klavirski koncert Damijane Bratuž. — 19.00 Žena in njen svet. — 20.30 Z domače knjižne police. — 21.00 Vzori mladini: ob stoletnici prvega slovenskega mladinskega lista. — 21.30 Zabavni orkester Bojana Adamiča. — 22.00 Dobri vojak Švejk.

ČETRTEK 25. 11.: 12.10 Popularne slovenske skladbe. — 13.30 Iz Schubertovih del. — 18.00 Orkester Albert Dermelj. — 19.00 Slovenščina za Slovence. — 20.00 Pevski zbor Slavko Škamperle. — 21.00 Radijski oder: »Ljubezni in morja valovi«, drama v petih dejanjih.

PETEK 26. 11.: 13.00 Glasba po željah. — 18.15 Glasbeni lik Franca Schuberta. — 19.00 Tehnika in gospodarstvo. — 20.00 Odlomki iz Smetanovih oper. 20.30 Tržaški kulturni razgledi. 21.00 Mojstri besede: Joseph Conrad: »Lord Jim«. — 21.45 Simfonični koncert.

SOBOTA 27. 11.: Glasba za najmlajše. — 18.00 Mladinski pevski zbor. — 19.00 Oddaja za najmlajše: »Gašper bi rad grozo spoznal«. — 20.10 Orkestralne humoreske. — 20.30 Programski periskop. — 21.00 Sobotni večer: »Iz radijske malhe«. — 22.00 Večerni koncert.

IZJAVA

V zvezi s poročilom »Primorskega dnevnika« od 18. novembra 1948, da je okrožno sodišče v Tolminu v torek 9. t. m. obsodilo breginjskega župnika g. Leopolda Končana na 15 let prisilnega dela zaradi kaznivih dejanj proti ljudstvu in državi, izjavlja vodstvo Slovenske demokratske zveze v Gorici, da se »ustanovni sestanek SDZ v Solkanu ni *nikoli* vršil, da g. župnik Kočan Leopold ni bil *nikoli* član SDZ in da ni omenjeni tudi *nikoli* sodeloval pri »Demokraciji« ali »s krogi okrog SDZ«, kakor trdi »Primorski dnevnik«.

Gorica, 19. 11. 1948.

Vodstvo SDZ v Gorici.

Vesti s Tržaškega

Smrt uglednega moža

Dne 8. novembra 1948. je v Ptuju preminul g. Sancin Anton, p. d. Drejač iz Škednja. Dosegel je visoko starost 95 let. Škedenjski in tržaški Slovenci ga niso in ne bodo pozabili. Kot trgovec v Škednju ni živel samo svoji družini in svojemu zasebnemu delu, temveč je svoje moči posvečal tudi tržaškemu slovenstvu in narodni stvari sploh, in sicer mnogo bolj kot je bil kot zaveden Slovenec dolžan. Tako je bil povsod, kjer je šlo za naše ideale v prvih vrstah. V boju za narodne pravice kot mož krepkega značaja ni popuščal nikoli, bil pa je v vsem svojem delu neutruden. Skupaj z Ribarjem, Gregorinom, Slavikom in Abramom in drugimi je pisal najlepše strani v zgodovini tržaškega slovenstva. Bil je med soustanovitelji prve slovenske zadruge na Primorskem, ki je začela poslovati l. 1881. pod imenom Škedenjsko konsumno in branilniško društvo. Ljudje so mu vedno izkazovali svoje zaupanje: bil je dolgoleten član tržaškega mestnega sveta in deželni poslanec. Po prvi svetovni vojni se je preselil v Jugoslavijo, od koder mu ni bilo dano vrniti se v rojstni kraj. Vsi dobri Slovenci ga bomo ohranili v najboljšem spominu. Naj mu bo lahka slovenska zemlja, ki jo je tako ljubil. Žalujoči družini izrekamo globoko sožalje.

Prazno beganje

Iz Boršta, Boljunca, Gozda in drugih vasi ob meji dobivamo sporočila, da rdeči agitatorji plašijo ljudi z nekimi pogajanji o spremembi meje. Ti napeti ljudje govore, da bodo slovenske vasi ob meji Svobodnega tržaškega ozemlja prišle pod titovino, Tito pa da bo tržaški državi odstopil tista mesta ob istrski obali, kjer prebivajo Italijani. Vse te govorice so docela prazne in brez podlage. Nihče v Trstu se s titovci o čem takem ne pogaja. Meja bo ostala, kakor je začrtana.

Ameriška bela moka

Gospodarski oddelek ZVU sporoča, da te dni raztovarjajo ameriški parnik »Gateway«, ki je pripeljal toliko ameriške bele moke, da je prebivalstvu Trsta zagotovljen bel kruh do konca meseca marca 1949. Omenjeni parnik je priplul v naše pristaniščе z 2.219 tonami moke, ki je bila poslana na podlagi evropskega obnovitvenega načrta. Ta količina je prvi obrok nakazila evropskega obnovitvenega načrta za 8.929 ton moke za Trst. Na krov ladje se je podal g. Robert Galloway, načelnik odposlanstva uprave za gospodarsko sodelovanje na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja. Pregledal je tovor, ki je prvi prispel v Trst, odkar je tu otvoril svoj urad.

Za dovolitev žganjekuha

Zastopstvo Slovenske demokratske zveze za STO je znova posredovalo pri zavezniških oblasteh, da bi omilile določila o kuhanju žganja za domačo potrebo. Opozorilo je na gospodarsko škodo, ki se dela po kmetih, če morajo ljudje metati tropine na gnoj, ko bi jih lahko s pridom pokuhali v žganje in bi jim ga vsaj za domačo rabo ne bilo treba kupovati. Prepričani smo, da bo odgovor na ponovno posredovanje Demokratske zveze v tej zadevi ugoden. Pametno rešitev tega vprašanja bi vse kmečko prebivalstvo z velikim zadoščenjem pozdravilo.

Miklavževanje

V nedeljo 5. decembra popoldne bo v društvenih prostorih v ulici Machiavelli 22/II društveno *miklavževanje*. Vsi oni, ki hočejo nuditi svojim otrokom veselje, naj poskrbijo, da bodo paketi najmanj dva dni pred omenjenim dnem v pisarni Dobrodelnega društva. Slovensko javnost naprošamo, da bi darovala Slovenskemu dobrodelnemu društvu za ta primer kar koli bi lahko naše revne malčke, katerim bo paket društvo pripravilo, razveselilo. Kdor pomaga revnim otrokom, pomaga sebi. Za svoje malčke poskrbite, da jim bo miklavževanje nudilo tisto srečo, katere ste bili sami deležni, ko ste bili otroci. Vsa navodila dobite v pisarni S.D.D. od 14. do 15. ure, izvzemši nedelje.

Slovensko dobrodelno društvo
Trst, ulica Machiavelli 22/II

IZJAVA

Mnogi me vprašujejo, zakaj ne odgovorim na osebne žalitve v »noveli« nekega tržaškega plsatelja. Ne odgovarjam zato, ker se o govnu, ki ga najdeš zjutraj pred svojim pragom, ne da nič reči. Ali naj tistega »pisatelja« osebno kaznujem? Saj bi ga moja »mesarska sapa« še ubila! Ubijati pa mi branijo moja krščanska načela. Ali naj ga tožim? Stopati pred tujega sodnika, mi brani moj narodni ponos. Kraljevič Marko v narodni pesmi pravi: »Ne budi mi buhu u kožuhu!« Vsem in vsakomur pa priporočam, da prebere začetek molitve iz Trubarjevega katekizma l. 1551, ki se glasi: O vsigamogoči dobrutlivi Bug... smili se, smili se tudi čez nas boge Slovence, mi smo ja več koker drugi ljudje zuper te grešili, zatu mi tudi pravičnu več terpimo od Goga inu Magoga, od Turkov inu drugih Antikristovih hlapcev..«

Dr. Anton Novačan

Ali veste, kje se dobe **zimsko perilo, nogavice in druge potrebščine?**
Pri domači tvrdki **Lupše Joan**
TRST, Via Rismondo št. 1

Vesti z Goriškega

Nov doktor

G. Mitja Biteznik iz znane slovenske družine je pred dnevi promoviral na univerzi v Bologni za doktorja prava. Iskreno čestitamo.

Nova zibelka

V družini g. Bogomila Skrta, ki rad požrtvovalno sodeluje pri našem listu, so dobili sinčka Leva Markota. Staršem tople čestitke, novorojenčku pa lepa voščila za srečno bodočnost.

Smrt mlade matere

V sredo 10. t. m. je po porodu umrla v Krminu gospa Ivanka Bizjak iz Kozane. Bila je skrbna in pridna gospodinja, priljubljena pri vseh, ki so jo poznali. Toplo sožalje vsem, zlasti možu in staršem!

Sv. misijon

V dneh od 4. do 12. decembra se bo vršil v Gorici v župnijski cerkvi sv. Ignacija na Travniku slovenski sv. misijon. Govorili bodo znani misijonski pridigarji in priporočamo našim ljudem, da se plemenitemu klicu polnoštevilno odzovejo.

Vprašanje slov. profesorjev

Prosvetno ministrstvo je razglasilo, da je sedaj v preučevanju pravna ureditev nameščenja profesorjev na slovenskih srednjih šolah. Z ozirom na to vest svetujemo, da se slovenski profesorji v Gorici sestanejo in stavijo ministrstvu pametne in konkretne nasvete v zadevi za korist in procvit naših srednjih šol.

Smrtna nesreča

Danes predpoldne je neki policijski agent iz Gorice nesrečno zadel z motorjem v zid v ulici Rabatta in ostal na mestu mrtev.

Neblo v Brdih (Slovenija)

Tovariša Ninča Peršoljo iz naše vasi je »ljudsko« sodišče v Solkanu obsodilo na tri mesece prisilnega dela, ker je ozmerjal komunističnega podrepnika Mirkota Domenisa iz Gabrij. Rekel mu je, da je »neusmiljen pes«, ker je nasilno gonil kmete-najemnike v sovhoz, potem ko je tudi on trdil skozi tri leta, da bodo dobili zemljo zastonj. Tako, torej, poleg bridke in grenke prevare še prisilno delo.

Zanimivosti

Pismo iz Kanade

Kapunskasing, v oktobru 1948

Tukaj nas je precej Slovencev, beguncev, ki smo prišli iz Bagnolija in iz avstrijskih taborišč. Vsi se razumemo odlično. Zaposleni smo pri neki družbi, ki seka les in izdeluje papir. Trenutno delamo na popravilih družbine proge, a že čez mesec bo pela sekira smrtno pesem. Hrano imamo zelo dobro in tudi v drugih pogledih se ne moremo pritoževati. Zaslužek je dober in vsak kdor bo hotel, si bo lahko prihranil denar in nabavil vse, kar potrebuje. Le enega pogrešamo, to je, naše slovenske zemlje, nebes pod Triglavom, kakor je dejal Cankar, — nebes, ki sedaj trepečejo v krempljih rdeče zveri, pod maršalovo knuto. Dokler se mati Slovenija ne otrese te pošasti, bomo vztrajali tukaj, saj tukaj si svoboden človek, vreden svojega dostojanstva in spoštovanja.

Oblasti so nam šle v vsem na roke, kakor tudi podjetje, pri katerem smo zaposleni.

Vsem znancem po taboriščih in vsem sorodnikom po Italiji, Avstriji in Sloveniji pošiljamo slovenski pozdrav z željo, — ne zabite nas, kakor tudi mi Vas ne bomo pozabili, Vas, — Boga, naroda in domovine!

Španija in obramba demokracije

Bivši predsednik ameriške Demokratske stranke, Farley, je znova javno poudaril, da je potrebno upostaviti redne diplomatske zveze med Španijo in med Združenimi državami ter Francovo državo sprejeti v Zahodno evropsko zvezo in Marshallov načrt.

Farley je zahteval, naj Združene države dajo Španiji kredite za ozdravljenje njene industrije in kmetijstva.

Ne gre za to, je dejal ta ugledni ameriški politik, ali se strinjamo s politiko španske vlade ali ne, gre za to, da ugotovimo, ali je Španija za varnost demokratičnih držav neobhodno potrebna.

Ortopedik
NICOLA BECCHI
TORINO - Via Guastalla, 12 I° p.
specialist za odstranitev
KILE
(brez operacije)
objavlja novo priznanje:
Spoštovani g. **N. BECCHI**
V svojo dolžnost si štejem, da Vam sporočim svoje zadovoljstvo za posebno, od Vas mi preskrbljeno napravo, s katero sem v par mesecih ozdravil, česar v več letih nisem mogel doseči.
Prisrčno se Vam zahvaljujem
ZANATELLO ROMANO
Montecchia di Crosara (Verona)
Ortopedik sprejema:
v Trstu: v petek 19. in sobota 20. novembra v hotelu „Continentale";
v Tržiču: v nedeljo 21. novembra v hotelu „Lombardia";
v Gorici: v ponedeljek 22. novembra v hotelu „Posta".

Za Uršičev tiskovni sklad

Smrdelj Karel, Belgija — 58 frankov oziroma L 750.—; Ljubljančan L 100.—.

Iskrena hvala!

Odgovorni urednik: *Janko Simčič*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

OD LJUBLJANE DO MARIBORA

Skoro polovica vseh letošnjih naložb Mestnega ljudskega odbora v Ljubljani je bila namenjena gradnji stanovanj. Predvidveni načrt za gradnjo stanovanjskih in upravnih poslopij pa je popolnoma propadel. Temu ni krivo le pomanjkanje najosnovnejšega gradiva, ampak tudi nered pri razmeščanju delovne sile in nerazumevanje mestnih podjetij samih. Tovarne gume na primer sploh niso začeli graditi, papirnica Vevče je prekinila dela, Splošna stavbena družba pa je pripravljala le načrte in drugega nič. Tovarni kovinske galanterije so bili nakazani veliki krediti, ki so ostali popolnoma neizrabljeni. Direkcija za eksploatacijo železnic se je vse leto otepala z glavno direkcijo okrog raznih popolnoma nebistvenih vprašanj, delo pa je zaspalo. Le podjetji Litostroj in Saturnus sta gradili, pa še ti sta dosegli komaj 25% predvidenega načrta. Mestni ljudski odbor v Ljubljani, ki ugotavlja te nerednosti, zaključuje z enostavno ugotovitvijo, da bo pač treba graditi provizorije, po slovensko bi rekli barake. In v teh barakah bo živelo delovno ljudstvo v »socialistični« državi!

Po novi odredbi kmetje lahko prodajajo kmetijske pridelke le v okraju, kjer prebivajo, in v sosednjih okrajih, drugje pa le s privoljenjem višjih oblasti. Kaj bo torej kmetom preostalo? V okraju, kjer prebivajo pridelovalci, največkrat ni nikakih povpraševanj. Potrebe po pridelkih so v velikih mestih, v Ljubljani, Mariboru, Celju. Večina slovenskih kmetov bo torej odrezana od velikih trgov. Če bodo kmetje hoteli priti do denarja, bodo pač morali prodati svoje pridelke edinemu kupcu — državi. S tem bo prišla država do točnih podatkov proizvodnje in predpisala bo po svoji volji višino prisilnega odkupa, davke in drugo. Na ta način pa bo slovenski kmet prišel v popolno oblast rdečih gospodarjev.

Krakovčani iz Ljubljane so si zgradili svojo »zadružno« trgovino. Poslovodja v tej trgovini pa je razdeljeval blago svojim prijateljem in prijateljicam, lačnim Krakovčanom pa so ostale — karte!

Kljub znani spomenici Kominforma in stalnim napadom kremeljskih veljakov na Tita in njegovo kliko, pojejo jugoslovanski rdeči gospodarji ob vsaki priliki himne Stalinu in rdeči Rusiji. Na drugi strani pa iščejo na zapadu trgovske zveze in denar, da bi ohranili oblast in še nadalje tlačili ubogo ljudstvo. Zaenkrat trkajo na vrata zastonj!

Med Jugoslovani se sliši tudi glas, da je spor med Titom in Kominformom sleparija, kakršne svet še ni videl. — Na tem zmedenem svetu ne moremo z vso gotovostjo odkloniti nobene možnosti.

* * *

Na Mariborskem otoku je v delu ogromna elektrarna, ki naj bi bila med največjimi v Evropi in ki naj bi služila za tvornico aluminija, avtomobilov in zrakoplovov, ki jih gradijo zdaj v mestu.

Dne 3. septembra 1948 so morali vsi delavci in nameščenci vseh mariborskih ustanov in podjetij na »udarniško delo« k omenjeni hidrocentrali. Delo je bilo nujno, ker so hoteli, da naj se že dne 5. septembra stavi v pogon prva turbina elektrarne. Tako so nagnali skupaj 3.000 ljudi, kateri so morali delati najrazličnejša dela pri tem objektu. Večina udarnikov, sestavljena iz uradnikov in uradnic, se sploh ni znala kretati med raznimi stroji in napravami. In tako se je zgodilo, da je neki delavec zdrknil med stroje, ki so ga dobesedno zdrobili; drugi uradnik pa je celo padel v odprtino pri turbini, kjer ga je voda zmlela.

Sam postopek delovodij in inženirjev je bil pri tem »udarniškem delu« nad vse surov in nečloveški. Ravnali so z delavci, ki pač niso bili krivi svojega nepoznanja nevarnega dela, kot z ničvredno živino, ki lahko pogine kar sredi ceste.

Kolovodjem Titove petletke ni do par človeških žrtev; še manj jim je kot za škatlico žveplenk. Da le napreduje »petletka«! Kot so med vojno šli k svojim političnim ciljem — na oblast — preko človeških teles, tako skušajo doseči danes svoje materialne smotre ne glede na krvave žrtve nesrečnega ljudstva.